

TOEKOMST. MADE IN DELFT.

The Volt logo, consisting of the word "Volt" in a bold, purple, sans-serif font, is centered within a white rectangular box.

Voorwoord van de lijsttrekkers

De inwoners van Delft zitten vol ideeën, talent en oplossingen die het dagelijks leven in Delft beter maken. Ze zijn betrokken bij hun stad. Toch voelt niet iedereen dat naar hen wordt geluisterd of dat talenten worden benut. Voor ons gaat politiek juist hierover, over mensen en samen vooruitgaan. Wij staan voor een open en eerlijke politiek, waarin inwoners kunnen meedenken en meedoen.

Met het verkiezingsprogramma **Een stap verder** laten we zien waarvoor we staan. We geloven in de kracht van dialoog boven polarisatie, in feiten boven angst, en in menselijkheid boven macht. We zetten ons in voor een passende woning voor elke Delftenaar en voor een koele, schone, groene stad.

We geloven dat echte verandering begint bij mensen die verantwoordelijkheid nemen voor hun stad en voor elkaar. Daarom nodigen we je uit om samen met Volt een stap verder te zetten en te bouwen aan de toekomst van Delft:

Toekomst. Made in Delft. Stem Volt.

Dianne Elsinga en Bernhard Thieme

Een stap verder

Volt gaat een stap verder

Volt haalde in 2022 twee zetels in de Delftse gemeenteraad en legde vanuit de oppositie de basis voor een nieuw geluid dat 'Europees denken en lokaal doen' uitdraagt. De focus lag op participatie, duurzaamheid, wonen, cultuur en integer bestuur. We zorgden voor beweging, voerden discussies op basis van feiten en best practices en brachten verandering door te zoeken naar overeenkomsten, in plaats van verschillen. Volt ging daarbij een stap verder dan in de gemeenteraad gebruikelijk was en die stap verder gaat Volt ook de komende raadsperiode weer zetten.

Behoud wat goed is - verbeter waar nodig

Delft is een prachtige stad om in te wonen. We willen dat Delft eerlijk, groen en verbonden is. Een stad waar iedereen mee kan doen en waar we samen aan de toekomst bouwen. Hoe we dat willen bereiken lees je in ons verkiezingsprogramma. Volt Delft zet in op de volgende thema's:

- meer inspraak en zeggenschap voor bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties;
- aandacht voor welzijn, leefbaarheid en preventie, zodat iedere Delftenaar zich welkom, veilig en gezond voelt;
- in Delft voldoende betaalbare woningen, met minimaal 35% sociale huur.

Volt Delft zoekt altijd de samenwerking

Onze tijd kent grote uitdagingen: internationale vrede en veiligheid, klimaatverandering, de stikstofcrisis en het verlies van biodiversiteit. Mensen maken zich zorgen over de groeiende sociale ongelijkheid en de gevolgen van (arbeids)migratie. Dit zet de kansengelijkheid en sociale samenhang ook in Delft onder druk. Ook de toenemende polarisatie draagt hieraan bij. Deze vraagstukken raken alle Delftenaren en de gemeente kan ze niet alleen oplossen. Volt zoekt daarom samenwerking met buurgemeenten, de provincie, het Rijk en de Europese Unie. Volt wil dat Delft meer inbreng krijgt in samenwerkingsverbanden met andere gemeenten, zowel regionaal als provinciaal.

Denk aan de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), waarin 21 gemeenten samenwerken, zodat Volt ook hier kan sturen op de voor ons belangrijke thema's. Volt wil ook de kracht van Delftenaren, maatschappelijke organisaties en ondernemers beter benutten. Zij maken deel uit van de oplossing, maar mogelijkheden voor co-creatie worden nog te vaak over het hoofd gezien. Veel problemen kunnen we namelijk wel degelijk lokaal aanpakken - met de burens, in de straat of in de buurt. Daarom wil Volt zich de komende raadsperiode inzetten om de buurtgerichte aanpak te versterken.

Volt Delft wil een raadsakkoord

Volt streeft ernaar dat alle Delftenaren zich vertegenwoordigd en gehoord voelen. Daarom pleit Volt voor een raadsakkoord. Een raadsakkoord is een middel om binnen een gemeenteraad brede samenwerking en gezamenlijke doelen vast te leggen, los van (of naast) een traditioneel coalitieakkoord. Het wordt gebruikt om breed draagvlak te creëren: niet alleen coalitiepartijen, maar zoveel mogelijk fracties spreken af wat ze samen willen realiseren.

Volt heeft zich de afgelopen raadsperiode ingezet om gemeentelijk beleid op basis van gezamenlijke uitgangspunten en prioriteiten te ontwikkelen, met meer nadruk op samenwerking. Een raadsakkoord is een geschikt middel om deze aanpak in de volgende periode door te zetten.

Het Kompas van Volt Delft

Politiek is het maken van keuzes. Die keuzes maakt Volt Delft door eerst te luisteren, te begrijpen, belangen af te wegen en daarna pas een keuze te maken. Daarbij hanteert Volt Delft de volgende acht uitgangspunten.

Volt zorgt voor verbinding

Keuzes die zorgen voor verbinding tussen groepen mensen wegen zwaarder dan voorstellen die verbinding binnen één groep versterken.

Volt gelooft in de kracht van burgers

Initiatieven vanuit de praktijk, de inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers, hebben de voorkeur boven initiatieven van beleidsmakers.

Volt richt zich nadrukkelijk op toekomstige generaties

Oplossingen die voordelen bieden op de lange termijn hebben de voorkeur boven oplossingen met vooral korte termijn voordelen.

Volt zet zich in voor meer gelijkheid

Oplossingen die het leven verbeteren van mensen die het moeilijk hebben, krijgen bij ons voorrang boven maatregelen die vooral gunstig zijn voor mensen die het al goed hebben.

Volt hanteert de menselijke maat

De voordelen van kleinschaligheid (bijvoorbeeld menselijk contact) vinden we belangrijker dan voordelen van schaalvergroting. Een stad waar je elkaar kent, ziet en ontmoet, werkt beter dan een stad die op grotere schaal en dus anoniemer werkt.

Volt is er voor de mens en de natuur

Belangen van mens en natuur dienen zwaarder te wegen dan economische belangen.

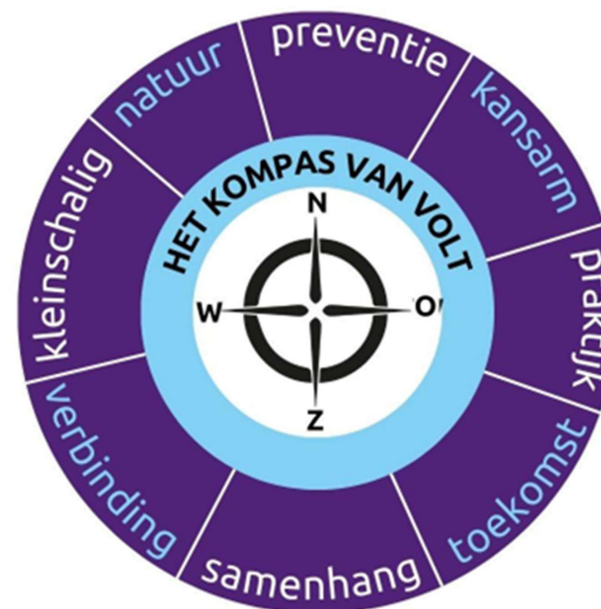
Volt gaat voor structurele oplossingen

In samenhang problemen te lijf te gaan heeft de voorkeur boven eendimensionale oplossingen. We voorkomen zo dat oplossingen weer tot nieuwe problemen elders leiden.

Volt zet in op preventie

Het voorkomen van crises voorkomt leed en bespaart geld. Volt geeft de voorkeur aan preventie boven achteraf repareren (voorkomen is beter dan genezen).

Dat is waar je op kunt rekenen als je stemt op Volt.

Opzet van ons verkiezingsprogramma

1 Delft, een verbonden stad.

Meer betrokkenheid van Delftenaren, een gemeente die beter luistert en samenwerkt voor een democratie die echt werkt. Hoe zorgt Volt dat Delft een verbonden stad wordt?

2 Delft, een duurzame stad.

In een leefbare, duurzame stad zijn mens en natuur in balans. Dat geldt ook voor onze stad. Hoe zorgt Volt dat Delft ook voor toekomstige generaties een prachtige stad blijft?

3 Delft, een welvarende stad.

Volt wil een rechtvaardige en eerlijke economie die welzijn en ecologisch herstel centraal stelt. Hoe zorgt Volt dat onze brede welvaart behouden blijft?

4 Delft, een kansrijke stad.

Iedereen hoort gelijke kansen te krijgen in onderwijs, gezondheidszorg en op de arbeids- en woningmarkt. Hoe zorgt Volt voor gelijke kansen voor iedereen?

5 Delft, een slimme stad.

Technologie ontwikkelt zich snel en biedt kansen voor Delft. Hoe zorgt Volt dat Delft een slimme stad wordt?

6 Delft, een internationale stad.

Hoe zorgt Volt Delft ervoor dat Europa en Delft elkaar versterken?

1 Delft, een verbonden stad

Veel inwoners hebben momenteel het gevoel dat ze weinig invloed hebben op wat er in hun buurt of in de stad gebeurt. Het is tijd om onze democratie nieuw leven in te blazen. Volt vindt het belangrijk dat Delftenaren kunnen meebeslissen over de toekomst van hun stad, wijk en buurt. Eén keer in de vier jaar stemmen is daarvoor niet genoeg. Volt wil dat inwoners meer inspraak, zeggenschap en eigenaarschap krijgen om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van Delft. Dit noemen we 'de verbonden stad': een stad waarin mensen zich gehoord voelen en waarin iedereen kan meewerken aan een leefbare en bruisende omgeving.

- **Iedereen draagt bij aan Delft:** inwoners en gemeente zetten zich in voor een leefbare stad, sterke wijken en fijne buurten, waarbij kennis en ervaring volop worden benut. De gemeente vertrouwt, ondersteunt en dat met zo min mogelijk regels.
- **Toegankelijke informatie:** gemeentelijke informatie is duidelijk en tijdig beschikbaar voor iedereen – ook voor mensen die digitaal minder vaardig zijn.
- **Digitaal én persoonlijk contact:** De website en app van de gemeente bieden toegang tot alle diensten; het persoonlijke contact blijft evenwel beschikbaar om hulp op maat te bieden.
- **Maak kunst en cultuur belangrijk:** kunst en cultuur inspireren en brengen mensen samen. Volt wil dat alle Delftenaren in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur.

Iedereen draagt bij aan Delft

In een verbonden stad werken inwoners en gemeente samen aan een prettige en leefbare omgeving – in de stad, de wijk, de buurt of de straat. Via toegankelijke platforms delen we eenvoudig informatie en ideeën. Dat kan digitaal, maar ook dicht bij huis, tijdens bijeenkomsten en gesprekken. Delftenaren kiezen zelf op welke wijze en in welke mate ze betrokken of geïnformeerd willen worden.

Iedereen wordt uitgenodigd om mee te denken en met eigen plannen te komen om de buurt mooier en beter te maken. Volt streeft naar meer ruimte voor coöperatieve vormen van samenwerking, zodat bewoners kunnen meedenken en ontwikkelen en er niet alleen lichte participatie plaatsvindt, maar zeggenschap en eigenaarschap ontstaat. De gemeente ontwikkelt hiervoor sociaal en ruimtelijk beleid. Er is vertrouwen: regels blijven zo veel mogelijk beperkt. Volt vindt het ook belangrijk dat niet alleen in de kwetsbare wijken kansen en budget komen voor buurtverbinding.

Ruimte voor initiatief en burgerparticipatie

Een verbonden stad kan niet bestaan zonder de inbreng van haar inwoners. Hun kennis en ervaring zijn onmisbaar: zij weten als geen ander wat er speelt in hun buurt. Steeds meer Delftenaren nemen verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving en voor elkaars welzijn. Initiatieven van inwoners en maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Omdat inwoners steeds vaker verantwoordelijkheid nemen en hun eigen ideeën realiseren, verandert ook de rol van de gemeente. Die hoeft niet altijd zelf het voortouw te nemen, maar stimuleert en ondersteunt waar nodig. Inwoners en bedrijven worden aangemoedigd om plannen te ontwikkelen om hun omgeving te verbeteren. De gemeente helpt bij de uitvoering daarvan – bijvoorbeeld met advies, kennis, financiële steun of door beleid en regels aan te passen.

Ervaring van Delftenaren benutten

Bij het ontwikkelen van plannen voor Delft moeten we de kennis en ervaring van de inwoners beter benutten. Niemand kent een buurt immers zo goed als de mensen die er wonen. Toch horen bewoners nog te vaak het argument: 'Het is al besloten.' Daarmee blijven de zorgen en daalt het vertrouwen in de politiek. Volt wil hier verandering in brengen en actief investeren in nieuwe vormen van burgerparticipatie.

Door te experimenteren ontdekken we welke aanpak het meest effectief is en welke minder goed werkt. Enkele initiatieven die Volt wil verkennen:

- **Burgerpeiling:** Een periodieke peiling geeft inzicht in hoe inwoners de situatie in de stad ervaren, welke onderwerpen zij belangrijk vinden en waar volgens hen verbetering mogelijk is. Volt pleit voor het verbeteren van de regelmatige burgerpeilingen om beleid beter te laten aansluiten op wat leeft in Delft.
- **Burgerbudget:** Een geldbedrag dat een gemeente apart zet zodat inwoners (van een wijk of buurt) zelf kunnen beslissen hoe het wordt besteed. Inwoners kunnen plannen indienen (bijvoorbeeld voor een groenstrook, speelplaats, buurtfeest, ontmoetingsplek, verkeersveiligheid) en vervolgens – vaak via stemmen of samen keuzes maken – bepalen welke projecten uitgevoerd worden.
- **Wijk- en burgerberaad:** Voor complexe vraagstukken kan wijkberaad of een geloot burgerberaad waardevol advies geven over beleid en keuzes. Hiermee bouwen we aan een sterke democratische cultuur waarin inwoners daadwerkelijk invloed hebben. Op termijn kan zo'n beraad zelfs een permanent karakter krijgen, met bevoegdheden die vergelijkbaar zijn met die van de gemeenteraad.
- **Huis van de democratie:** Een centrale plek waar inwoners, organisaties en de politiek elkaar ontmoeten en in gesprek gaan over actuele thema's en nieuwe ideeën. Zo laat de gemeente zien dat zij openstaat voor initiatieven van buiten. Volt wil dat Delft zo'n huis van de democratie krijgt.

Met deze initiatieven wil Volt zorgen voor een stad waarin de kennis van bewoners serieus wordt genomen en waar inwoners zich betrokken voelen bij de toekomst van Delft.

Inspirerend voorbeeld

In 2024 hield Den Bosch voor het eerst een burgerberaad. Het thema was toen 'fijn ouder worden'. Het leverde 34 aanbevelingen op over 14 thema's. De opgedane ervaring was positief, waarop de gemeente dit jaar een nieuw burgerberaad is begonnen. Het doel is om ditmaal samen met de inwoners een participatievisie op te stellen: 'samen 's-Hertogenbosch maken.' Afgelopen maart hebben 10.000 inwoners een uitnodiging ontvangen en 120 personen hebben zich aangemeld om mee te doen. Daarvan zijn er 80 geselecteerd.

Toegankelijke informatie

Om als inwoner invloed te kunnen uitoefenen op lokaal beleid, moeten belangrijke gemeentelijke documenten tijdig, eenvoudig vindbaar en goed te begrijpen zijn – ook voor mensen die digitaal minder vaardig zijn.

Onafhankelijke lokale media spelen daarnaast een belangrijke rol in democratische controle, betrouwbare informatievoorziening en het betrekken van Delftenaren bij wat er in hun stad gebeurt.

Openheid zorgt voor vertrouwen

Een gemeente die openheid biedt en helder communiceert, verdient het vertrouwen van haar inwoners. Belangrijke stukken – zoals begrotingen, besluiten en beleidsplannen – moeten daarom openbaar en begrijpelijk zijn. Het moet ook duidelijk zijn of, hoe en bij wie inwoners hierop kunnen reageren. Volt wil dat Delft meer werk maakt van de vindbaarheid en leesbaarheid van beleidsdocumenten en raadsinformatie. Nieuwe technologie, zoals Artificial Intelligence, kan daarbij helpen: door documenten toegankelijker te maken, automatisch vertalingen te bieden of vragen te beantwoorden. Onder andere Emmen en Enschede laten al zien dat dit kan. In één oogopslag moeten inwoners kunnen zien welke onderwerpen in de gemeenteraad zijn behandeld en hoe er is gestemd. Dat is volgens Volt een voorwaarde voor een open, transparante en toegankelijke overheid.

De noodzaak voor onafhankelijke lokale media

In een verbonden stad zijn sterke, onafhankelijke lokale media onmisbaar. Professionele journalistiek biedt controle op de democratie, betrouwbare informatie en vergroot de betrokkenheid van inwoners. Volt pleit daarom voor structurele financiering van lokale onafhankelijke media, zoals de publieke omroep en de lokale krant, zodat zij hun publieke taak professioneel kunnen blijven vervullen. Volt vindt het daarom belangrijk dat het lokale mediafonds voor kwaliteitsjournalistiek blijft bestaan met steun vanuit de gemeente.

Digitaal en persoonlijk contact

Persoonlijk contact is de basis van een verbonden stad. Volt Delft wil dat er zowel digitale als fysieke goed toegankelijke loketten zijn waar Delftenaren terecht kunnen voor hulp en advies. Het is belangrijk dat inwoners zo min mogelijk worden doorverwezen en snel in contact kunnen komen met de juiste expert. Een gesprek, of dat nu online, telefonisch of aan de balie is, geeft de gemeente een menselijk gezicht. Het voorkomt fouten en misverstanden en zorgt voor duidelijke afspraken. Zo kan waar nodig maatwerk worden geleverd – niet alleen voor inwoners, maar ook voor ondernemers en zorgprofessionals.

Maak kunst en cultuur belangrijk

Kunst en cultuur inspireren, dragen bij aan ontwikkeling en brengen ons samen. Culturele voorzieningen zijn daarom een essentieel onderdeel van een gezonde, vooruitstrevende en verbonden samenleving. De afgelopen jaren is er veel bezuinigd waardoor het aanbod schraller is geworden. Volt wil structureel geld vrijmaken om wat goed is te behouden en wat nog nodig is te ontwikkelen. Budget voor cultuursubsidies moeten vaker structureel van aard zijn en geïndiceerd worden, zodat er continuïteit is in het cultuuraanbod. Zo kunnen we garanderen dat er de komende jaren nieuwe initiatieven gesteund en gestimuleerd worden.

Cultuur in de buurt

De grote cultuurinstellingen (theaters, musea en OPEN) bevinden zich in de binnenstad. Ze zijn aantrekkelijk voor bezoekers van binnen en buiten Delft. Dat wil Volt behouden. Voor veel inwoners van buurten en wijken in Delft is het centrum van Delft letterlijk of figuurlijk te ver weg. Ook is het aanbod voor hen niet altijd aantrekkelijk. Volt wil dat alle Delftenaren laagdrempelig en ongedwongen kennis kunnen maken met kunst en cultuur. Daarom maken we in de wijk plekken waar bewoners kunnen genieten van kunst en cultuur en ook zelf aan de slag kunnen. We zetten daarvoor buurtbudgetten in. De gemeente stelt zich faciliterend op om goede initiatieven te helpen realiseren, zoals ze deed bij de realisatie van DOK Tanthof. Zo krijgen de wijken van Delft West en de oude wijken

zoals de Wippolder, ook de kansen en aandacht die ze verdienen. De gemeente vraagt van grotere organisaties deze de 'kleine makers' en amateurgezelschappen te ondersteunen met ruimte voor optredens of exposities. Zo vergroten we het aanbod van cultuur en de mogelijkheden om er zelf aan mee te doen nog meer.

Prinsenhof

De renovatie en verbouwing van Museum Prinsenhof is inmiddels gestart. Volt Delft is positief over dit project. We ondersteunen het culturele belang van het museum voor bezoekers van buiten en binnen Delft.

Theater de Veste en een poppodium voor Delft

Volt wil dat Delft blijft investeren in cultuur als hart van onze stad. De verbindende rol voor het Theater de Veste is daarbij onmisbaar. Wij kiezen voor een toekomstbestendig, duurzaam en multifunctioneel nieuw theater dat ruimte biedt aan alle vormen van podiumkunst en ontmoeting. We bouwen niet zomaar een gebouw, maar een theater van de toekomst – toegankelijk, financieel verantwoord en klaar voor de volgende generatie Delftenaren. Dat theater van de toekomst is niet alleen voor theatermakers en podiumkunsten maar omvat veel meer zoals horeca, bibliotheek, wijkcentrum en/of muziekschool. De organisatie achter dit theater van de toekomst draagt actief bij aan het ecosysteem van Delftse muziekmakers, kunstenaars en artiesten, ook door haar nauwe samenwerking met amateurverenigingen. Voor de exploitatie zal een structureel budget in de gemeentelijke begroting moeten worden opgenomen. Daarbij vindt Volt het belangrijk dat er een zorgvuldig proces wordt doorlopen voordat een besluit wordt genomen.

Actieve amateurverenigingen

Verenigingen dragen bij aan de contacten in de stad en aan de fysieke en mentale gezondheid van Delftenaren. Daarnaast verlevendigen zij de stad met evenementen zoals de Golden 10-loop en Lichtjesavond. Volt wil het voor verenigingen gemakkelijker maken om evenementen op gebied van sport en cultuur te organiseren. De gemeente stimuleert bewust contact met deze verenigingen en helpt hen bij het wegnemen van belemmeringen, zoals specifieke eisen die aan organisatoren van grotere evenementen worden gesteld. Concreet

wil Volt dat verenigingen gemakkelijker in aanmerking komen voor grotere evenementensubsidies door hiervoor een deel van het budget vrij te houden.

DOK draagt bij aan leesvaardigheid en verbinding

Geld geïnvesteerd in een bibliotheek is heel effectief. Dok draagt nu al bij aan de Rijke Leerdag op veel basisscholen in Delft en creëert zo gelijke kansen. Volt is voorstander van de activiteiten die DOK organiseert om mensen aan het lezen te krijgen en bij elkaar te brengen. Ongeveer 25% van de Nederlandse kinderen onder de vijftien jaar loopt het risico om laaggeletterd te blijven. Volt wil het plezier in lezen terugbrengen en wil hiervoor extra geld beschikbaar stellen. 'Wij West' biedt hiertoe mogelijkheden. Bij plezier in lezen hoort dat ieder kind toegang heeft tot een openbare bibliotheek. Een bibliotheek doet echter meer dan alleen boeken uitlenen. De bibliotheek is ook een ruimte waar activiteiten voor jongeren worden aangeboden, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar bijles in bijvoorbeeld computervaardigheden wordt aangeboden. Uit onderzoek blijkt dat bibliotheken in de wijk moeten staan. Volt wil daarom bibliotheken openen in de delen van de stad waar de laaggeletterdheid het hoogst is, zoals recentelijk is gedaan in Tanthof.

2 Delft, een duurzame stad

In een leefbare, duurzame stad zijn mens en natuur in balans. Dat geldt ook voor onze stad. Volt wil een gezonde, fijne wereld aan volgende generaties doorgeven. Daar ligt een grote opgave voor de lokale overheden, ook in Delft. Het gaat om balans op de woningmarkt, om kansen voor inwoners, om de natuur en het klimaat en om onze energievoorzieningen. Dit vraagt om een transitie naar duurzaam en circulair werken. Volt wil gedrag dat bijdraagt aan deze overgang belonen.

Wanneer we samenwerken en kennis en kracht delen, ontstaan de beste kansen. Samen nemen we de noodzakelijke maatregelen om de balans tussen mens en natuur te herstellen, blijft Delft een leefbare groene stad:

- **Wonen is een mensenrecht:** Volt wil dat iedereen in een betaalbare, passende en duurzame woning kan wonen en dat dakloosheid niet wordt bestraft.
- **Meer groen in de stad:** Volt wil investeren in een groene leefomgeving om het leefklimaat in Delft goed te houden en de biodiversiteit te verbeteren.
- **Energieneutraal in 2040:** Volt wil inzetten op betaalbare groene stroom en meer samenwerking bij het hergebruik van materialen en grondstoffen zodat de hele keten circulair wordt.

Daarbij wil Volt een onafhankelijke controle door een Klimaatrekenkamer om te checken of maatregelen ook aantoonbaar het beoogde resultaat haalt.

Wonen is een recht voor iedereen

Iedereen verdient een goede betaalbare woning, die past bij de levensfase. Ook in Delft zijn er te weinig woningen. De gemeente wil daarom tot 2040 minstens 15.000 woningen bouwen. Volt deelt deze ambitie. Volt wil dat Delft een actieve rol pakt in het versnellen van de woningbouw, door samen met woningcorporaties, Rijksoverheid en andere partners deel te nemen aan publiek-private samenwerkingen om nieuwe wijken en gebieden te ontwikkelen.

Volt Delft vindt dat de gemeente alles moet doen wat binnen haar macht ligt om woningbouw te versnellen en betaalbaar te maken. Denk daarbij aan het versnellen van vergunningprocedures, flexibiliteit in bestemmings- of omgevingsplannen en sturen via grondbeleid. Volt gaat ervoor zorgen dat bouwen niet gepaard gaat met onnodige kosten. Daarbij wil Volt dat het percentage sociale woningen in Delft minimaal 35% is en blijft. Nu is dat percentage 33 procent en is er sprake van een dalende trend.

Volt heeft de afgelopen jaren bij gebiedsontwikkeling station Delft Campus gepleit voor tweederde betaalbaar wonen. Waar dit in eerste instantie niet mogelijk leek, bleek dat later toch haalbaar. Volt laat zien: hogere ambitie kan zich maar zomaar uitbetalen. De gemeente moet bereid zijn om financieel bij te dragen aan betaalbare woningen. We krijgen voor elke nieuw gebouwde betaalbare woning een bedrag van het Rijk. Volt heeft er de afgelopen periode voor gezorgd dat dit geld direct wordt gebruikt voor het realiseren van nog meer betaalbare woningen.

Acute problemen aanpakken met directe actie

De dringende behoefte aan woonruimte vraagt om directe actie. Volt maakt zich hard voor snel realiseerbare woonoplossingen, vooral voor mensen die met spoed een huis nodig hebben, zoals startende studenten, statushouders en arbeidsmigranten. Een permanente oplossing heeft de voorkeur, maar soms zijn tijdelijke oplossingen noodzakelijk om de acute nood te verlichten.

Volt wil inzetten op het plaatsen van tijdelijke woningen op ongebruikte gronden, zoals de gemeente al op verschillende locaties doet.

Volt wil meer ruimte voor verkamering en woningsplitsing, zodat bestaande woningen door meer mensen kunnen worden bewoond.

Volt pleit daarom voor maatwerk per wijk: in sommige buurten kan verkamering of woningsplitsing juist kansen bieden om meer betaalbare woonruimte te creëren, terwijl in andere wijken de leefbaarheid beschermd moet worden omdat er verhoudingsgewijs te veel studentenwoningen zijn. Zo willen we ervoor zorgen dat er ruimte blijft voor studenten én voor andere Delftenaren.

Een mix van woningen in de wijk

Volt wil in alle wijken een mix van betaalbare en duurdere woningen en van huur- en koopwoningen, voor jongeren, studenten, gezinnen en ouderen. Zo kunnen mensen doorverhuizen binnen hun eigen wijk en in verbinding blijven met de mensen en voorzieningen in hun buurt. Ook reserveren we plekken voor inwoners in een kwetsbare situatie, zoals woningen voor statushouders en voor kwetsbare ouderen.

Aandacht voor dak- en thuislozen

Volt houdt zich aan de Europese verklaring van Lissabon om dakloosheid per 2030 uit te bannen. Volt Delft onderstreept het belang van de geplande uitvoering van de ETHOS-telling in 2026, zodat er lokaal meer inzicht is in het dakloosheidsprobleem. Daarnaast maakt Volt Delft zich hard voor concrete stappen om dak- en thuisloze mensen te helpen met het vinden van een (t)huis, want dakloosheid is een woonprobleem.

Ruimte voor experimenteren met nieuwe woonvormen

De manier waarop we wonen bepaalt hoe we met elkaar samenleven. Volt is voorstander van meer variatie. In Europa, Nederland en ook in Delft zien we nieuwe duurzame woonvormen voor mens en buurt. Volt is positief over woonvormen zoals Abtswoude Bloeit, Livv in van Habion (de vroegere Vijverberg) en de concepten van Goed en Wel thuis, die in Delft zijn gerealiseerd. Volt ziet het als verrijking van de stad wanneer er meer woonvormen komen die het samenleven ondersteunen.

Deze woonvormen verminderen eenzaamheid en stellen de vraag naar professionele zorg uit of voorkomen die zelfs. De afgelopen raadsperiode heeft

Delft de woonvisie al aangepast om zo meer aandacht te vragen voor coöperatieve woonvormen. Dit willen we uitbouwen, zodat de gemeente nog meer mensen kan helpen zelf initiatief te nemen voor het creëren van coöperatieve woonvormen. Daarnaast wil Volt dat de gemeente woningcorporaties stimuleert om (nog meer) te experimenteren met gezamenlijke woonruimtes en beheercoöperaties.

Samenwerken met de TU Delft

De TU Delft speelt een grote rol in onze stad. De universiteit trekt talent uit de hele wereld aan, zorgt voor veel werkgelegenheid en draagt bij met vernieuwende oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen. Daarnaast is de TU Delft een goede partner, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van duurzame oplossingen in het Innovatie District Delft.

Tegelijkertijd brengt de groei van de TU ook problemen met zich mee, zoals druk op de woningmarkt. De afgelopen jaren is de samenwerking tussen de gemeente en de TU Delft op het gebied van wonen al sterk verbeterd. De TU Delft maakt plannen voor studentenhuysvesting op de campus. Dat betekent echter niet dat studenten niet meer in andere delen van Delft kunnen blijven wonen. Volt Delft wil de samenwerking met de TU verder versterken en samen met de universiteit zoeken naar oplossingen die zowel studenten en medewerkers als andere Delftenaren ten goede komen.

Duurzaam bouwen en wonen

Volt vindt het belangrijk dat er in Delft een goede combinatie is tussen wonen, werken en voorzieningen (inclusief groen). De gemeente moet meer regie nemen over de kwaliteit van nieuwbouwwoningen en de woonomgeving. Duurzaam bouwen en wonen is van belang om onze klimaatdoelen te halen. Nieuwe woningen bouwen we daarom klimaatneutraal. Ook bestaande woningen maken we duurzamer. Volt kiest voor een brede aanpak, zoals in de Multatulibuurt. We luisteren daarbij naar wensen uit de buurt. We gaan ook met die wensen aan de slag. In Delft West biedt de energietransitie kansen voor zo'n aanpak. We maken de wijk niet alleen duurzamer, maar ook socialer.

Inspirerend voorbeeld.

De wijk Bo01 in Malmö, ook bekend als de "City of Tomorrow", is een internationaal voorbeeld van duurzame en sociaal gemengde gebiedsontwikkeling. Bo01 werd opgezet voor de Europese Woningtentoonstelling in 2001. De ontwikkelaars moesten zich houden aan duurzaamheidseisen en sociale doelen die waren vastgelegd in een kwaliteitsprogramma. Ze moesten een breed gedragen ontwerp maken door gesprekken te voeren met de overheid, ontwerpers en de bewoners. De wijk bevat een mix van sociale huurwoningen, middenhuur- en koopwoningen in verschillende bouwstijlen. Ook heeft de wijk een speels stratenpatroon dat ontmoeting stimuleert, bijvoorbeeld door veel pleinen, smalle straatjes en groene zones. De wijk draait volledig op hernieuwbare energie.

Meer groen in de stad

We willen meer ruimte voor de natuur en groen. Meer biodiversiteit en een groenere stad zijn goed voor het klimaat en het welzijn van mensen. Groen nodigt uit tot ontmoeten en bewegen. Groen zorgt voor verkoeling en helpt de bodem water op te nemen om zo wateroverlast te voorkomen. Delft heeft een aantal versteende wijken met weinig groen. Hier wordt al aan gewerkt, maar we kunnen nog meer verbeteren.

Volt wil Delft op verschillende manieren extra vergroenen. We planten bomen op de markt, leggen 'tiny forests' aan en vergroenen daken. We maken geveltuinen bij sociale huurwoningen, planten fruitbomen in wijken en maken kleine moestuintjes. Denk ook aan moestuintjes op het stuk Beatrixlaan dat vrijkomt. We steunen initiatieven voor verticaal groeien. Bij het inrichten van straten maken we plekken voor groen. We blijven vertegeling tegengaan.

Verbonden groen

Delft heeft enkele grotere groengebieden, parken en parkjes en losse groenstroken. We maken Delft groener, gezonder en hechter door onze parken en groene plekken met elkaar te verbinden tot grotere, samenhangende groene wandel- en recreatiezones - net als het Singelpark in Leiden. Verbonden, groene gebieden van rust, beweging en ontmoeting, dwars door en om de stad. Die groengebieden zijn er grotendeels al. We hebben alleen verbinding, visie en verbeelding nodig. Dit groene lint:

- verbindt buurten en wijken;
- maakt wandelen, fietsen en bewegen aantrekkelijker en veiliger;
- stimuleert biodiversiteit en dat helpt hittestress en wateroverlast voorkomen;
- nodigt uit tot ontmoeting, recreatie en bewegen.

We sluiten ons aan bij de vastgestelde 'Visie Groen & Biodiversiteit', maar het mag wel een tandje ambitieuzer.

Een onafhankelijke stadsecoloog

De gemeente Delft heeft een stadsecoloog aangesteld. Volt wil dat deze een onafhankelijke positie krijgt ten opzichte van de gemeente, vergelijkbaar met de adviesraad sociaal domein en de stadsbouwmeester. De stadsecoloog krijgt meer mandaat om actief bij te dragen aan het beheer van natuur in de stad. De stadsecoloog zorgt voor het vergroenen van de stad: het planten en onderhouden van bomen en stadsbossen, het inpassen van natuur in bestaande bebouwing en het aanplanten en onderhouden van ecosystemen. Hierbij is aandacht voor biodiversiteit. Door de stadsecoloog onafhankelijk te maken, krijgt advies over vergroening en behoud van biodiversiteit een sterkere positie. "Werkze!" doet het onderhoud van bijna alle groen in Delft en dat dient zo te blijven. Wij stellen voor dat werknemers een hoveniersopleiding of andere passende scholing kunnen krijgen.

Meer aandacht voor biodiversiteit met een eenvoudige maatstaf

Volt wil dat de stad ook een veilige omgeving is voor dieren en planten. Samen met de stadsecoloog stelt de gemeente een symbolische lijst op van vijf planten- en diersoorten. Deze lijst gebruiken we, aanvullend op de afspraken uit de “Visie Groen & Biodiversiteit”, als maatstaf voor een communicatiemiddel over biodiversiteit in de stad. Van deze vijf planten en diersoorten houden we bij hoe het met ze gaat. Deze symbolische lijst geeft een globale indruk van de status van biodiversiteit. Belangrijker is echter de aandacht die het genereert voor de biodiversiteit in de stad. De lijst maakt het onderwerp ook zichtbaar voor inwoners van Delft. We willen dat combineren met tellingen door burgers.

Energieneutraal en circulair in 2040

Volt wil dat Delft al in 2040 energieneutraal is, in plaats van de huidige ambitie voor 2050. De gemeente moet verantwoordelijkheid nemen voor natuurbehoud en voor een zorgvuldig gebruik van grondstoffen. Daarvoor is meer betaalbare, duurzame stroom nodig binnen de gemeentegrenzen. Volt Delft streeft naar een circulaire economie, waarin materialen en grondstoffen zo veel mogelijk worden hergebruikt en de hele keten gesloten is.

Natuurinclusief bouwen en ondernemen moet de norm worden – iets wat nu nog niet vanzelfsprekend is. Een circulair en energieneutraal Delft bereiken we alleen als iedereen kan meedoen, ook mensen voor wie verduurzaming financieel lastig is. Volt Delft wil dat zij hierbij ondersteund worden. We zijn als gemeente afhankelijk van vele organisaties en belanghebbenden. Daarom blijven we, naast onze inzet om Delft in 2040 klimaatneutraal te maken, voortdurend zoeken naar samenwerking en nieuwe kansen om de verduurzaming te versnellen. De TU Delft laat zien dat het mogelijk is, door zich tot doel te stellen al in 2030 klimaatneutraal te zijn.

Onze visie op warmtenetten

Warmtenetten vormen een schakel in de overgang naar een groen en duurzaam energiesysteem. Een warmtenet kan verschillende energiebronnen gebruiken zoals aardwarmte, industriële restwarmte, warmte uit rivieren en andere wateren.

Volt Delft wil toewerken naar open warmtenetten, waar meerdere leveranciers en afnemers op één warmtenet zijn aangesloten. Zo zit een bewoner nooit vast aan één leverancier. Bovendien wil Volt Delft een regionaal en provinciaal warmtesysteem, de zogenaamde warmterotonde Zuid-Holland, waarop industrie, glastuinbouw en bewoners worden aangesloten.

De aanleg van een warmtenet is een ingrijpend proces voor een wijk. Iedereen moet de mogelijkheid krijgen om hierover mee te denken en te praten. Volt kijkt met veel Delftse trots naar het succesvolle participatieproces in de Multatulibuurt. Met deze benadering is het aanleggen van een warmtenet ook een kans voor onderhoud en vernieuwing van het straatbeeld. In overleg met bewoners kan er ruimte komen voor meer groen, autoluwe straten of andere wensen van de wijk. De betaalbaarheid van warmte uit warmtenetten is voor veel afnemers een zorg omdat tarieven kunnen stijgen zonder dat overstappen mogelijk is.

Inspirerend voorbeeld.

Denemarken gebruikt al jaren deze vorm van verwarmen en heeft daar goede regels voor afgesproken. Volt wil met omliggende gemeenten en de provincie Zuid-Holland onderzoeken of het Deense model ook toepasbaar is op ons warmtenetwerk. In Denemarken mogen bedrijven geen winst maken op warmtelevering. Dit is landelijk bepaald. Ook controleert Denemarken jaarlijks de kosten van alle warmtenetten zodat er een efficiëntie-benchmark ontstaat. Op deze wijze leggen directies van warmtebedrijven verantwoording af aan hun afnemers. Ten slotte kunnen consumenten hun klacht doen bij het Deense Energie Agentschap.

Elektriciteit en netcongestie

Ons elektriciteitsnet zit overvol en dit vertraagt de energietransitie. Aanleg van nieuwe infrastructuur duurt lang en is geen taak van de gemeente. Toch kan de gemeente binnen haar mogelijkheden bijdragen aan oplossingen. Zo kan de gemeente helpen bij oplossingen waar aanbieders van energie (bijvoorbeeld zonneparken) zonder tussenkomst van het net worden gekoppeld aan afnemers van energie. Dit noemen we energiehub of oplossingen ‘achter de stekker’ waarbij netcongestie dus geen rol speelt. Hier kunnen onze Delftse ondernemers van profiteren. Met dit soort energiehub kunnen wij ruimte creëren op ons energienet. We stimuleren het installeren van buurtbatterijen zodat wijken niet

direct hoeven terug te leveren aan het net als zonnepanelen te veel stroom opwekken. We houden aantrekkelijke duurzaamheidsleningen voor zonne-energie in stand. Met deze maatregelen blijft het investeren in zonne-energie aantrekkelijk.

Inpassen van deze extra elektra-infrastructuur is ook een ruimtelijke ingreep, vaak in de vorm van extra electriciteitskasten. Volt blijft zich inzetten voor een zorgvuldige wijze van inpassen, waarbij de gemeente in gesprek gaat met bewoners om te horen wat zij graag willen zien om deze kasten in te passen: groen, kunst, of iets anders?

Een warme woning voor iedereen

Volt staat voor een Delft waar niemand in de winter hoeft te kiezen tussen een warm huis of voldoende eten. Ook moet iedere Delftenaar zelf kunnen kiezen hoe hij zijn energievoorziening wil organiseren. Bij aanleg van warmtenetten krijgen mensen zelf de keuze om aan te sluiten. Waar bewoners kiezen voor een individueel pad door bijvoorbeeld een eigen warmtepomp te laten installeren, zorgt Volt ervoor dat iedereen mee kan doen met verduurzaming.

Helpen van huishoudens en ondernemers

Met het stapsgewijs afschaffen van de salderingsregeling en de opkomst van "terugleverkosten" wordt de terugverdientijd van zonnepanelen langer. Door mensen en bedrijven te faciliteren hun eigen energie te gebruiken kunnen we de nadelige effecten verminderen. We denken hierbij aan:

- het stimuleren van energiezuinige of instelbare stroomverbruikers zoals was- en vaatwasmachines ;
- het verstrekken van renteloze leningen aan burgers voor slimmer energiegebruik in huis;
- hulp bij isolatie van woningen;
- helpen bij het regelen van buurtbatterijen binnen de bestaande regelgeving.

Volt wil veel van deze maatregelen in overleg met woningcorporaties en de bewoners nemen, zodat iedereen in zijn eigen tempo en binnen zijn eigen mogelijkheden kan meedoen.

Energiearmoede bestrijden

Volt helpt kleine portemonnees door energiearmoede te bestrijden. Er zijn naar schatting 8000 Delftse huishoudens die in energiearmoede leven. Energiearmoede is een combinatie van laag inkomen met hoge energiebehoefte, vaak door slechte isolatie. Meer dan de helft van deze energiearme huishoudens kan hier zelf niets aan veranderen omdat zij huren. Daarom stelt Volt Delft dat de gemeente met woningcorporaties en andere verhuurders in overleg gaat om de isolatie van corporatiewoningen te verbeteren. Indien nodig moet hierbij dwang kunnen worden toegepast. Traditionele isolatiematerialen hebben een grotere impact op het milieu dan andere bouwmaterialen. Daarom zet Volt Delft in op het investeren in duurzame isolatiematerialen, zoals vlas of hennep.

Toegankelijke ondersteuning

Volt wil dat elke inwoner en elke ondernemer gemakkelijk inzicht kan krijgen of hij in aanmerking komt voor subsidies of ondersteuningsmogelijkheden. Op dit moment heeft de gemeente al een Energieloket en energiecoaches. Volt wil dat uitbreiden met een heldere, duurzame en toegankelijke klimaatwijzer. Op die manier is het voor elke Delftenaar en ondernemer gemakkelijker om bij te dragen aan een energieneutraal Delft in 2040.

3 Delft, een welvarende stad

Volt wil een rechtvaardige en eerlijke economie die welzijn en ecologisch herstel centraal stelt. Geluk en de gezondheid van de planeet moeten de basis zijn waarmee financiële winst wordt behaald waarin iedereen kan delen. De Europese Unie als grootste handelsblok ter wereld speelt een belangrijke rol in het waarmaken van deze verandering. Voor Volt is economische groei niet langer de enige standaard om welvaart te meten. Wij kijken ook naar ecologisch herstel en welzijn. Het verdienvermogen van ondernemers en bedrijven is noodzakelijk voor behoud van onze welvaart. Daarom wil Volt:

- **Investeren in sociaal ondernemerschap:** ondernemers maken Delft sterker en mooier. Volt wil dat de gemeente dit type ondernemers beter faciliteert.
- **Investeren in bestaanszekerheid:** Volt wil investeren in sociale zekerheid en het begeleiden van inwoners naar werk om zo te komen tot een vitale en inclusieve samenleving.
- **Goede bereikbaarheid:** Volt streeft naar goede bereikbaarheid door onnodig autogebruik te beperken en deelvervoer (zoals deelauto, deelscooters) in balans te brengen met OV, fietsen en lopen.
- **Welzijn als basis voor duurzaam financieel beleid:** Volt wil dat de gemeente duurzaam en solide investeert voor nu en de toekomst, en een transparant financieel beleid voert.

Investeren in sociaal ondernemerschap

Sociale ondernemers zijn volgens Volt natuurlijke partners voor de gemeente. Met beperkte middelen realiseren ze duurzame oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Daarom pleit Volt voor een sociaal ondernemersvriendelijk klimaat binnen de gemeente. Dat kan in de vorm van een verbeterd loket of aanspreekpunt, waar sociale ondernemers informatie kunnen krijgen en worden ondersteund. Ook ziet Volt kansen om de sociale ondernemers meer te betrekken bij het ontwikkelen van beleid op het gebied van arbeidsparticipatie, armoedebestrijding, de klimaattransitie, circulaire productie en inclusieve wijken.

Inspirerend voorbeeld.

Kopenhagen heeft een programma met de naam "Responsible Business Alliance" om sociaal verantwoorde bedrijfspraktijken te bevorderen. Dit programma moedigt bedrijven aan om duurzame praktijken toe te passen, zoals het verkleinen van hun ecologische voetafdruk, het bevorderen van diversiteit en inclusiviteit. Het ondersteunt lokale gemeenschappen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Door sociaal verantwoorde bedrijfspraktijken te bevorderen heeft Kopenhagen een ondernemingsklimaat gecreëerd dat de economische groei bevordert en tegelijkertijd sociale en ecologische problemen aanpakt.

Stimuleren van duurzaam werken

Een duurzame economie vereist circulair en klimaatneutraal werken, ook door ondernemers. Met doordachte productiemethoden voorkomen we schade aan ons milieu en beperken we het gebruik van ongezonde stoffen en het ontstaan van schadelijk afval. Ook reparatie en hergebruik zijn een noodzakelijk onderdeel van een circulaire economie en daarmee het behoud van een gezonde leefomgeving. Daarom wil Volt dat lokale ondernemingen en onze Delftse maakindustrie hierin worden gestimuleerd, bijvoorbeeld met een reparatiebonus.

Bedrijven die duurzaam werken, moeten eerlijk kunnen concurreren. Daarom moeten we optreden tegen vervuilende uitstoot van nieuwe producten of productielocaties in lucht, water en bodem. Om de gezondheid van burgers te

beschermen, wil Volt dat bedrijven alleen een vergunning krijgen als zij zich houden aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie.

Migratie als onderdeel van de oplossing

Volt Delft wil initiatieven waardoor migranten, onder wie expats, zich sneller thuis voelen in Delft sterk bevorderen. Zo helpen we ook Delftse ondernemers die kampen met personeelstekorten, met het vasthouden van talent en het opleiden en aantrekken van personeel.

In de afgelopen 25 jaar is het percentage inwoners in Delft met een migratieachtergrond van 22% naar 42% gegroeid. Ze brengen nieuwe kennis, cultuur en energie mee naar Delft en zijn inmiddels niet meer uit Delft weg te denken. Volt ziet meerwaarde in diversiteit en wil dat iedereen zich thuis voelt in Delft.

Sneller aan de slag als nieuwkomer

Volt wil een snelle participatie van Delftse nieuwkomers in onze maatschappij. Ook in Delft heerst er krapte op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd is er een groep gemotiveerde mensen die graag wil bijdragen: nieuwkomers. Hun arbeidspotentieel blijft vaak onbenut, omdat ze door bestaande regelgeving soms nog niet mogen werken. Volt wil hier, net als in Amsterdam al gebeurt, verandering in brengen. Door ons voor deze groep in te zetten, snijdt het mes aan twee kanten: de kennis en kunde van mensen wordt benut voor de lokale en regionale economie en de druk op de publieke middelen wordt verlicht. Volt pleit voor samenwerking met lokale partners en uitvoeringsorganisaties om projecten zoals 'Statushouders voor klas' (voor statushouders met een onderwijsachtergrond) en een loket Arbeidsbemiddeling Nieuwkomers te realiseren.

Inspirerend voorbeeld.

Finland hanteert een "Work First"-benadering waarbij werk als sleutel tot integratie wordt gezien. Statushouders worden zo snel mogelijk gekoppeld aan werk- of leerwerktrajecten, vaak in combinatie met taallessen. Gemeenten spelen hierin een centrale rol via lokale integratieplannen, waarin werk, taal en maatschappelijke participatie worden gecombineerd. Er zijn sectorgerichte trajecten, voor zorg, techniek en logistiek.

Toerisme, cultuur en recreatie zijn goed voor Delft

Toerisme en recreatie zijn belangrijke factoren die niet alleen voor werkgelegenheid zorgen, maar ook de inkomsten van lokale bedrijven verhogen. Een levendige woonkern of een centrum met een ruim aanbod van winkels, horeca en culturele activiteiten verhoogt de leefbaarheid en economische vitaliteit van Delft. Om deze levendigheid te stimuleren, bijvoorbeeld in wijken als Tanthof en Wippolder, is samenwerking met lokale ondernemers, culturele organisaties en horecabedrijven essentieel. Het organiseren van evenementen en festivals, zoals het Jazz Festival, de OWEE of het Delft Fringe festival brengt levendigheid voor zowel inwoners als bezoekers. Volt Delft wil dat er voldoende financiële middelen voor ondersteuning van deze activiteiten beschikbaar blijft.

Investeren in bestaanszekerheid

Wanneer we investeren in sociale voorzieningen, zoals jeugdzorg en arbeidsbemiddeling, investeren we in een vitale en inclusieve samenleving. We gaan het sociaal domein als een investering zien in plaats van een kostenpost. Door meer te investeren in bestaanszekerheid trekken we mensen uit de 'overlevingsmodus' en verbeteren we hun fysieke en geestelijk welzijn. Ook buiten het sociaal domein zal hiervan geprofiteerd worden. Denk hierbij aan een minder druk op zorg, een sterkere arbeidsmarkt, meer economische activiteit en minder criminaliteit. Met de kostenbesparingen in de verschillende domeinen financieren we deze belangrijke investeringen. Volt steunt gemeentelijke experimenten met leefgeld, zoals de pilot van Het Bouwdepot, waarbij tien kwetsbare jongeren uit Delft-West een jaar lang leefgeld krijgen, zodat er ruimte ontstaat om hun leven op de rit te krijgen. Volt pleit ervoor deze pilot te evalueren en uit te breiden als daar een positief resultaat uit naar voren komt.

Terugdringen bestaansonzekerheid en armoede

Volt wil beleid dat ervoor zorgt dat alle Delftenaren kunnen rondkomen, bij voorkeur door het verstrekken van een basisinkomen aan Delftenaren met beperkte financiële middelen. Op dit moment mag de gemeente wettelijk gezien

geen basisinkomen invoeren. Toch kan de gemeente, binnen de wettelijke kaders, wel een stap in die richting zetten. Zo heeft de gemeente met het bouwdepot tien jongeren een jaar lang ondersteund, met positieve effecten tot gevolg. Wat Volt betreft breiden we dit soort initiatieven uit zodra ze bewezen effectief zijn gebleken.

Volt Delft is positief over de verschillende ondersteunende regelingen die de gemeente biedt, maar wil dat inwoners deze op een eenvoudige wijze en in één keer kunnen aanvragen. Nu moeten inwoners meerdere aanvragen doen en rekening houden met allerlei verschillende voorwaarden. Dat leidt tot (ongewenst) niet-gebruik van relevante voorzieningen. Daarnaast wil Volt Delft (op termijn) dat alle Delftenaren kunnen beschikken over een inkomen dat voldoet aan de norm van het 'niet-veel-maar-toereikend-budget'. Dit door het SCP en Nibud vastgestelde budget is hoger dan het wettelijk sociaal minimum en biedt ook ruimte voor uitgaven voor ontspanning, sociale participatie en onvoorziene kosten. Daarmee ondersteunt het de participatie van Delftenaren met een laag inkomen. Volt Delft volgt de aanpak 'maatschappelijk meedoen budget' van de gemeente Wageningen met interesse, net als het voorstel 'geld voor u' van Volt in de gemeente Utrecht. Zo zetten we een eerste stap naar het basisinkomen. Hierbij gaan we niet dogmatisch te werk, maar kijken we wat praktisch werkt en gaan daarmee door. Wat niet functioneert, stoppen we op tijd.

Inspirerend voorbeeld:

Sinds begin 2025 werkt Wageningen met het 'maatschappelijk meedoen budget'. Dit budget is de Wageningse invulling van het niet-veel-maar-toereikend-budget. Wageningen heeft daar de uitgaven voor de zorg en participatie aan toegevoegd. Ook zijn de uitgaven gebaseerd op de Wageningse situatie, zoals huur en belastingen. Het bedrag wordt elk nieuw jaar geïndexeerd. Inwoners kunnen een adviesgesprek aanvragen, waarin de inkomsten en uitgaven van hun huishouden in kaart worden gebracht. Dit biedt inzicht in regelingen waar het huishouden recht op heeft en wat de mogelijkheden tot besparing zijn. Inwoners kunnen tijdens het gesprek in contact worden gebracht met bijvoorbeeld Humanitas of welzijnswerk. De aanpak is nog in ontwikkeling. Wageningen monitort en evalueert de aanpak en stelt die waar nodig bij.

Wegwerken van schulden

Het aantal Delftenaren dat problematische schulden heeft, neemt toe. In 2023 ging het om ruim 7 procent van de huishoudens; in 2021 was dat nog 6,7%. De meeste mensen met schulden wonen in Buitenhof. Dat blijkt uit de nieuwe Nota Schuldhulpverlening van december 2024. Volt Delft onderstreept de ambities uit de nota, gericht op voorlichting, vroegsignalering, passende begeleiding en het voorkomen van schulden. Hierbij dient ook voorlichting over de risico's van het online gokken te worden meegenomen. Volt Delft vindt het onacceptabel dat 15 procent van de Delftenaren in de bijstand een 'bijstandsschuld' hebben en wil dat de gemeente vaart maakt met het oplossen en voorkomen van deze schulden. Vanwege de schaamte die mensen met schulden vaak ervaren, wil Volt Delft dat ervaringsdeskundigen worden ingezet om mensen met schulden te bereiken en hen te begeleiden naar passende hulp.

Buurtbudgetten voor een betere leefbaarheid

De leefbaarheid in Delft staat onder druk. De gemeente voert 'verkenningen' uit om problemen in kaart te brengen. Dat is goed, maar Volt wil ook echte actie. Volt wil inzetten op buurtbudgetten voor activiteiten die de leefbaarheid en veiligheid verbeteren. Een voorbeeld hiervan is de motie 'bekend maakt bemind', zoals in Amsterdam door Volt is ingebracht en aangenomen. Door te investeren in de verbinding tussen de mensen in buurten en wijken ontstaat meer begrip, wat het veiligheidsgevoel en leefbaarheid ten goede komt. Hiermee halen we mensen uit een sociaal isolement waarmee kwetsbaarheid afneemt, bijvoorbeeld van mensen die zwichten voor 'het snelle geld' dat door criminele organisaties beloofd wordt.

Goede bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is een voorwaarde voor de economie van Delft. Volt Delft ziet het mobiliteitsplan 2040 hiervoor als een prima basis. Volt wil dat lopen en fietsen voor korte afstanden de gewoonte blijft en dat auto's en deelfervoer alleen wordt ingezet als aanvulling op het ov of voor transport. Hiervoor is nadere uitwerking van het mobiliteitsplan in gemeentelijk beleid nodig.

Parkeren

Parkeren aan de rand van de stad of van de binnenstad wordt op dit moment al gestimuleerd. Volt wil daarmee doorgaan dus moet er voldoende capaciteit beschikbaar zijn en er zal tijdig met bijbouwen gestart moeten worden. Een transferium in combinatie met hoogfrequent OV dient zeker overwogen te worden.

Faciliteren van de autoluwe stad

Als er alternatieven zijn, zoals parkeren aan de rand van de stad, zullen maatregelen om lopen en fietsen te bevorderen effectiever zijn. Volt Delft zorgt dat ritten per deelauto en deelscooter alleen worden aangemoedigd op afstanden boven 7,5 km. Dit wordt gedaan door kortere ritten met deelvervoer een opslag in te voeren op het kilometertarief. Lagere parkeernormen bij nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen kunnen het autodelen stimuleren. Daarnaast wil Volt dat de gemeente in overleg gaat met de provincie om meer ov-haltes te realiseren, vooral op locaties waar veel senioren wonen, zodat zij gemakkelijker met het ov kunnen reizen. Om vrachtverkeer te verminderen zetten we in op de geplande logistieke hub. Voorbeelden in Europa tonen aan dat het autoluw maken van de binnenstad mogelijk is zonder de omzet van ondernemers te beperken.

Inspirerend voorbeeld.

Sinds 1999 geeft Pontevedra in Spanje voorrang aan wandelaars en fietsers. Het centrum kreeg een totaal nieuwe indeling. Het voetgangersgebied werd uitgebreid, parkeerlocaties werden vervangen door ondergrondse parkeergarages en kruispunten met verkeerslichten door rotondes. Ook trof de gemeente verkeersremmende maatregelen, waardoor het verkeer werd vertraagd tot 30 kilometer per uur. Als gevolg hiervan is de CO₂-uitstoot met 67% afgenomen, de luchtkwaliteit sterk verbeterd en het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers naar nul teruggebracht. Hiermee is het centrum weer een aantrekkelijke plek om te wonen en te zijn. We blijven tegelijkertijd luisteren naar bewoners met bezwaren: we denken met hen mee en blijven met

een open houding luisteren. Wat hebben bewoners nodig zodat zoveel mogelijk mensen achter dit plan kunnen staan?

Meer ruimte voor de fiets

Volt is het eens met het huidige beleid om Delftenaren te verleiden minder de auto te nemen en meer te gaan lopen en fietsen. Daarom willen we het gebruik van de fiets verder aanmoedigen. Dat betekent onder andere dat er meer snelfietsroutes tussen gemeenten moeten worden aangelegd, zoals naar Ypenburg en Rotterdam Alexander (de Metropolitane Fietsroute). Het huidige proces rondom de Metropolitane Fietsroute is echter te onzorgvuldig verlopen. Volt is niet tégen de route, wel tegen het proces en gebrek aan transparantie. Volt onderschrijft het belang van een veilige, duurzame fietsverbinding tussen Delft en andere steden. Ook wil Volt meer fietsstraten, waar de auto te gast is. Hier kunnen we leren van autoluwe stadscentra in Utrecht en Groningen, maar ook van de bredere fietspaden in Kopenhagen en Madrid. Dat alles mag echter nooit ten koste gaan van veiligheid, transparantie en participatie. Volt wil:

- Binnenstedelijke doorfietsroutes: fietsers worden met routes door de stad geleid waarbij fietsers voorrang hebben op auto's (fietsstraat) en zo min mogelijk hoeven te stoppen voor verkeerslichten.
- Deelfietsen: we stimuleren om de auto buiten de stad te parkeren en met een deelfiets naar de binnenstad te fietsen.
- Zorgen dat Delftse kinderen kunnen beschikken over een fiets: hiermee verminderen we autoverkeer van ouders en investeren we in toekomstig fietsgebruik.
- Voldoende plaats om fietsen te parkeren: waar mogelijk kijken we naar het omzetten van autoparkeerplaatsen naar fietsparkeerplaatsen.
- Op de webpagina "Iets melden bij de gemeente | Gemeente Delft" expliciet een categorie voor de fiets: hier kunnen Delftenaren aangeven wat zij graag aan fietspaden en wegen verbeterd willen zien.
- Dat fietsers geen drukke wegen hoeven te kruisen: we ontvlechten fiets- en autowegen.

Welzijn als basis voor duurzaam financieel beleid

Welvaart is lange tijd bepaald aan de hand van financieel-economische groei. Volt wil dat veranderen. Wij staan voor een rechtvaardige en eerlijke economie, die welzijn en ecologisch herstel centraal stelt. Daarbij hanteert Volt de *Sustainable Development Goals* van de Verenigde Naties. Deze zijn prima bruikbaar op gemeentelijk niveau.

Een duurzame investeringsstrategie

Volt Delft wil een duurzame investeringsstrategie van de gemeente en dat bij gemeentelijke uitgaven meer rekening wordt gehouden met de herkomst en totstandkoming van de ingekochte producten. Denk aan het vermijden van producten die (elders) milieuschade opleveren of gemaakt zijn in fabrieken waar personeel wordt uitgebuit. Volt wil dat Delft de gemeenten Arnhem en Nijmegen volgt.

Inspirerend voorbeeld.

Arnhem en Nijmegen zijn partner in DeCarb-Pro, een samenwerkingsverband dat streeft naar vermindering van de CO₂-uitstoot door de wijze van inkopen door lokale overheden in Noordwest-Europa. Overheidsopdrachten hebben namelijk een aanzienlijke invloed op de CO₂-uitstoot. Het consortium gebruikt hiervoor CO₂-beprijzing in aanbestedingen van lokale overheden.

Solide en transparant financieel beleid

De afgelopen jaren heeft de gemeente een solide financieel beleid gevoerd. We zijn voorbereid op de geplande vermindering van de Rijksbijdrage aan gemeenten in 2026. Volt vindt dat een dergelijk solide financieel beleid moet worden voortgezet. De raad heeft als belangrijke taak om de financiën te bewaken en te controleren of geld besteed is zoals afgesproken. Geld dat is toegekend om bepaalde problemen aan te pakken (bijv. door de gemeenteraad of het Rijk) dient ook aantoonbaar te worden uitgegeven aan dat doel. Volt wil hier strenger op

toezien door een duidelijke verantwoording te vragen waarmee de raad en inwoners beter inzicht krijgen in de koppeling tussen inkomsten en uitgaven.

We nemen niet te veel financiële risico's

Volt vindt dat de gemeente mag investeren, maar alleen als duidelijk is dat het echt Delftenaren helpt. Bijvoorbeeld investeringen om meer woningen en banen te creëren of het welzijn van inwoners te verbeteren. Bij investeringen horen altijd risico's: projecten kunnen duurder uitvallen dan gepland of minder opleveren dan verwacht. Daarom beoordeelt de gemeente elk project op financiële risico's. Een project met een hoog risico is niet per se slecht, zolang de verwachte opbrengst ook groot is. Wel is het belangrijk dat er niet te veel van zulke risicovolle projecten tegelijk lopen, zodat de gemeente financieel gezond blijft. In Delft zijn er op dit moment twee grote projecten met een hoog financieel risico, Prinsenhof en Schieoevers. Volt wil dat de gemeente heel zorgvuldig te werk gaat bij het beslissen over nieuwe projecten, zoals de nieuwbouw van Theater de Veste, om verantwoord financieel beleid te blijven voeren.

4 Delft, een kansrijke stad

Mensen zijn verschillend, maar wel gelijkwaardig. Daarom vindt Volt het rechtvaardig dat iedereen eerlijke kansen krijgt om zich te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Dat betekent dat we erkennen dat niet iedereen van dezelfde startpositie vertrekt. Om gelijke kansen te creëren, moet de overheid daarom voorzieningen en ondersteuning afstemmen op ieders situatie. Dat betekent dat sommigen extra hulp krijgen, zodat iedereen uiteindelijk dezelfde mogelijkheden heeft.

De gemeente moet de weg vrijmaken voor een inclusieve samenleving door passende voorzieningen te bieden en ongelijkheden actief te compenseren.

- **Onderwijs is de basis van gelijke kansen:** Volt zet in op inclusief onderwijs voor iedereen, ongeacht achtergrond of beperkingen. Door de mogelijkheid van een leven lang leren kunnen mensen zich ontplooiën en blijven deelnemen aan de samenleving.
- **Gezondheid is een essentiële randvoorwaarde voor kansengelijkheid:** Volt zet in op een zorgzame samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken en waar zorg en ondersteuning in hun nabijheid wordt georganiseerd.
- **Veiligheid:** Volt richt zich op een alomvattende aanpak met aandacht voor samenwerking met bewoners en inzet op preventie.

Onderwijs is de basis van kansengelijkheid

Volt wil de toekomst van de volgende generatie veiligstellen en deze mensen de kans geven dromen en ambities waar te maken. Volt Delft maakt zich grote zorgen over de voorgenomen bezuinigingen op het verminderen van de kansengelijkheid door het Rijk en vraagt de gemeente Delft om zich in G40-verband hard te maken om deze bezuiniging te schrappen. Volt wil hier ook met scholen over in gesprek gaan. Het lerarentekort is een probleem dat we met elkaar moeten oplossen. Volt is daarom voorstander van maatregelen om leraren (en ook andere beroepen zoals zorgpersoneel) voorrang te geven bij het verkrijgen van een woning.

Inclusief onderwijs

Inclusief onderwijs vormt de basis voor een rechtvaardige en veerkrachtige samenleving en draagt bij aan wederzijds begrip en sociale samenhang. Volt wil dat Delft meer investeert in het inclusief maken van onderwijs. Dit kan bijvoorbeeld door scholen extra expertise aan te bieden op het gebied van gedrag, taalontwikkeling, diversiteit en lhbtqia+-ondersteuning. Of door bij onderwijshuisvesting rekening te houden met een diverse leerlingenpopulatie. Denk aan het creëren van prikkelarme ruimtes, bredere gangen, genderneutrale toiletten en een toegankelijk schoolplein. Daarnaast wil Volt dat de ondersteuning aan mentor- en maatjesprojecten zoals 'School's cool' gecontinueerd wordt. Het bieden van voldoende kansen helpt ook om jongeren uit de criminaliteit te houden. Initiatieven zoals 'you choose' en 'dealbreakers', die voorlichting geven, zijn succesvol gebleken. We willen dat de gemeente hiermee doorgaat. Inspirerende voorbeelden: In Europa zijn mooie voorbeelden te vinden zoals de school Istituto Comprensivo di Pioltello. Deze ligt bij Milaan in een regio met een hoge migrantenpopulatie. Deze school biedt onderwijs op maat met extra aandacht voor taalondersteuning en culturele diversiteit. De school werkt nauw samen met ouders en de lokale gemeenschap. In Lissabon staat de middelbare school Scola Secundária de Camoes. Deze school heeft een actief lhbtqia+-beleid, met peersupportgroepen, genderneutrale toiletten en lessen over diversiteit.

Kansklassen in Delft

Kinderen kunnen om veel redenen een leerachterstand oplopen. Zo'n achterstand is bepalend voor het schooladvies dat ze krijgen. Volt wil dat leerlingen, die op de basisschool een achterstand hebben opgelopen, meer kans krijgen om deze weer in te lopen. We vragen van de schoolbesturen om na de basisschool een overgangsjaar op te zetten, waarin leerlingen de kans krijgen zich te bekwamen om een soepelere instroom in het vmbo-bk mogelijk te maken. Dit is vergelijkbaar met de kansklassen van het Mundus College in Amsterdam, die daarmee goede resultaten boekt.

Buitenspelen moet altijd mogelijk zijn

Volt vindt het belangrijk dat kinderen in Delft veilig buiten kunnen spelen. Daarom wil Volt dat schoolpleinen in het weekend toegankelijk zijn. Ook wil Volt dat in de Algemene Publieke Verordening (APV) wordt vastgelegd dat geluiden van buiten spelende kinderen geen primaire reden mag zijn om de komst van een speelplaats of voetbalkooi tegen te houden.

Een leven lang leren

Het is belangrijk dat Delftenaren hun leven lang blijven leren. Dit draagt bij aan veerkracht en zelfvertrouwen van mensen en versterkt de verbinding tussen mensen. Volt streeft naar een integrale aanpak waarin onderwijs, werk, welzijn en cultuur samengaan. Deze aanpak omvat niet alleen het wegwerken van onderwijsachterstanden bij kinderen en jongeren, maar ook omscholing, bijscholing en persoonlijke ontwikkeling van volwassenen in alle leeftijdsgroepen. Daarbij is specifiek aandacht voor laaggeletterdheid, digitale vaardigheden, meertaligheid en omscholing naar kansrijke sectoren zoals zorg en techniek. We willen meer pilotprojecten in samenwerking met onderwijsinstellingen. Hierbij zien we kansen voor leermogelijkheden zoals het gebruik van elementen van gamificatie¹ om de verbinding met inwoners tot stand te brengen. ¹Gamification is het toepassen van speelse denk- en speltechnieken in een niet-spelende omgeving.

Gezondheid is een randvoorwaarde voor kansengelijkheid

Volgens de Omnibus 2023 voelt driekwart van de Delftenaren zich (zeer) goed. Dat betekent tegelijkertijd dat het met een kwart minder goed gaat. De gemeente heeft een belangrijke taak als het gaat om welzijn, volksgezondheid en zorg voor de inwoners. Een stabiele woonsituatie, een voorspelbaar (basis-)inkomen en een betrokken leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten, dragen bij aan het welzijn en de gezondheid van inwoners. Volt Delft wil beleid ontwikkelen rondom actief burgerschap en het versterken en behouden van bewonersinitiatieven op het vlak van zorg en welzijn. Volt Delft stimuleert burgerinitiatieven zoals zorgcoöperaties, woongemeenschappen en zorg- en buurtcirkels en wil daarvoor structureel budget vrijmaken.

Elkaar ontmoeten en eenzaamheid actief bestrijden

Volgens de Omnibussenquête 2023 van de gemeente Delft voelen circa twee op de vijf Delftenaren zich eenzaam, met lichamelijke en psychische problemen tot gevolg. Sociale samenhang in de wijk vergroot ook de kansengelijkheid. Volt Delft wil maatregelen om eenzaamheid te signaleren, te verminderen en vooral te voorkomen. Daarom steunt Volt maatjesprojecten, flatcoaches van de woningcorporaties en het werk van sleutelfiguren in gemeenschappen. Volt Delft wil een goede spreiding van ontmoetingsplekken over wijken en buurten. Denk hierbij aan sportvelden, buurthuizen, bibliotheken en religieuze ruimten, maar ook kleinere faciliteiten zoals bankjes, een buitenschaakspel, jeudeboulebaan, e-Sportarena of een plek voor urban sports. Zo versterken we de sociale samenhang en gaan we eenzaamheid tegen. Iedere wijk heeft op deze wijze een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, samen plezier kunnen hebben en elkaar waar nodig kunnen helpen.

Inspirerend voorbeeld.

Verbonden Buurten is een netwerk en platform, met het doel om buurten te bouwen die van elkaar leren en elkaar versterken. Het Delftse Agnetapark is een van de Verbonden Buurten. Deze wijk is aan het einde van de negentiende eeuw ontwikkeld door sociaal ondernemers Jan en Agneta van Marken en was van het begin af aan multifunctioneel: wonen, werken, leren en ontspannen kwamen hier samen. Van Marken investeerde bewust in welzijn, onderwijs en zorg – ook voor gezinnen en weduwen, via een eigen buurtfonds. De wijk bood alles wat nodig was: van buurthuis en taplokaal tot winkels, verenigingen en een eigen drukkerij.

Geïnspireerd door deze historie hebben huidige actieve bewoners een stichting opgericht, Verbonden Agnetapark, waarin commissies actief zijn voor vergroening, duurzaamheid en buurtfeesten. Er zijn meerdere centrale ontmoetingsplekken, dealkasten en minibiëbs. Buurtbewoners tuinieren wekelijks samen en zij onderhouden op deze wijze het voedselbos.

Wijk- en buurtgerichte zorg en ondersteuning

Activiteiten ter bevordering van de gezondheid moeten voor alle inwoners dichtbij zijn. Het gaat dan om activiteiten gericht op zorg, preventie, gezonde voeding, beweging en fysieke en mentale gezondheid. Volt maakt zich sterk voor een goede samenwerking tussen de gemeente, woningcorporaties, particuliere verhuurders en zorg- en welzijnsorganisaties en de buurtbewoners zelf. Deze organisaties en bewoners werken op buurt- of wijkniveau met elkaar samen en leveren zo zorg en ondersteuning. Aanbod van zorg en ondersteuning in de wijk is belangrijk.

- Huisartsenzorg is in tijden van vergrijzing noodzakelijk. We willen dat de gemeente bij bouwplannen stuurt op (betaalbare) gezondheidscentra in de wijken en buurten.
- Mantelzorgers spelen in toenemende mate een belangrijke rol in het dagelijks leven van mensen. Volt wil dat mantelzorgers aandacht en ondersteuning krijgen, zoals een luisterend oor, respijtzorg en trainingen voor behoud van hun welzijn.

- Ervaringsdeskundigen kunnen een waardevolle rol spelen bij de begeleiding en ondersteuning van mensen, zoals mensen met een psychische kwetsbaarheid. Volt wil hier meer gebruik van maken.

Inspirerend voorbeeld.

In Triëst, Italië, is de geestelijke gezondheidszorg kleinschalig, laagdrempelig en wijkgericht georganiseerd. Zorgverleners zijn 24/7 bereikbaar en werken nauw samen met huisartsen, familie en de buurt. De focus ligt op herstel, autonomie en sociale participatie in plaats van (langdurige) opname.

Jeugdzorg organiseren binnen de bestaande structuren

Volt staat voor gelijke kansen in de toegang tot zorg, ook tot psychiatrische hulp en jeugdzorg. Driekwart van de psychische stoornissen ontwikkelt zich voor het 25e levensjaar. Met het relatief hoge aantal jongvolwassenen in Delft, vraagt dit extra aandacht. Een investering in de hulpverlening van jongeren nu, is een investering in de toekomst van de Nederlandse samenleving. We pleiten voor aandacht voor preventie op scholen en verenigingen.

Inspirerend voorbeeld: Naar het goede voorbeeld van de gemeente Veendam wil Volt Delft ook de marktwerking in de jeugdhulp een halt toeroepen. Sinds 2 jaar zijn er geen wachtlijsten meer in Veendam. Daarnaast daalt de schooluitval en zijn er minder crisissituaties en ook de kosten zijn lager dan in 2021. Doordat er aan de voorkant door een gespecialiseerde professional een goed onderscheid gemaakt wordt tussen lichte en zware problemen wordt de hulp gericht aangepakt en is het geen symptoombestrijding.

Volt wil de netwerken rondom scholen, verenigingen, huisartsen en jeugdzorgorganisaties versterken. Daarbij betrekken we ook de TU Delft en het ROC Mondriaan om de problematiek van studenten tijdig te signaleren en te behandelen. We vinden het van grote toegevoegde waarde om jongeren te betrekken in de beleidsvorming en uitvoering van de jeugdzorg, zoals dat ook in Finland wordt gedaan.

Veiligheid is noodzaak voor gelijke kansen

Veiligheid is een basisbehoefte. Of je nu over straat loopt, aan het winkelen bent of een avondje uitgaat: je moet je altijd veilig kunnen voelen. Dit geldt ook als je op school, op het werk of bij een vereniging bent. Ook online moet je je veilig voelen. Dat geldt zowel voor jongeren als voor ouderen.

De gemeente speelt een sleutelrol in het waarborgen van al deze vormen van fysieke en sociale veiligheid. Helaas zien we nog steeds veel situaties waarin mensen zich onveilig voelen. Denk aan agressie tegen hulpverleners, straatintimidatie, discriminatie van groepen zoals de +lhbtqia+, femicide en criminaliteit in buurten. Voldoende veiligheid geeft betere kansen om je te ontplooiën en te zijn wie je bent.

Volt streeft naar een alomvattende veiligheidsaanpak gebaseerd op vijf kernprincipes.

- **Preventie:** we richten ons op preventie, dit is bewezen effectiever dan maatregelen achteraf.
- **Transparantie:** we voeren alle gesprekken over veiligheid in de stad open en transparant, zowel over de maatregelen als over de beoogde en behaalde effecten.
- **Samenwerking met bewoners:** de inbreng en participatie van bewoners is cruciaal voor het gevoel van veiligheid. Inzet van (externe) professionals is vaak nodig als begeleiding, maar altijd in een ondersteunende rol.
- **Proportionele maatregelen en privacy:** we nemen maatregelen die in verhouding staan tot het probleem en houden rekening met het recht op privacy.
- **Een lerende aanpak:** we hanteren een pragmatische, lerende aanpak en we monitoren continu onze vooruitgang. Deze aanpak wordt al succesvol gevolgd bij 'Wij West' en wij willen de lessen die daar worden geleerd zo goed mogelijk gebruiken in de rest van de stad.

Inzicht in veiligheid en verbeteren waar nodig

Om de veiligheid te verbeteren is inzicht noodzakelijk. De wijze waarop veiligheid gemonitord wordt moet worden verbeterd. In de veiligheidsmonitor zien we weliswaar een dalende trend wat criminaliteit betreft, maar het gevoel van veiligheid neemt niet toe. Er zijn grote verschillen tussen wijken, waarbij in de wijk Voorhof het gevoel van onveiligheid het grootst is. Volt wil dat de gemeente naast de kwantitatieve onderzoeken ook kwalitatief onderzoek doet. Op die manier krijgen we meer inzicht in het gevoel van veiligheid en de oorzaken. Ook willen we inzicht in hoe afname van armoede en kansenongelijkheid kan leiden tot afname van criminaliteit. We hebben in mei 2024 een motie ingediend en willen nog steeds dat dit aanvullende onderzoek wordt uitgevoerd.

Inzet van buurtouders

Volt steunt initiatieven van buurtouders. Initiatieven van buurtbewoners ziet Volt als een effectieve manier om de sociale samenhang en zo ook de veiligheid te verbeteren. We kennen elkaar, kijken naar elkaar om, zorgen beter voor elkaar en letten meer op elkaar.

Aanpak van onveilige plekken

Sommige plekken in de stad worden als onveilig ervaren, met name 's nachts. Volt wil een inventarisatie van deze plekken en een effectieve aanpak. Denk hierbij aan verlichting op donkere plekken en herinrichting van de omgeving. In specifieke gevallen wordt camerabewaking niet uitgesloten. Bij gevaarlijke situaties moeten inwoners gemakkelijk contact kunnen leggen met politie en gemeente. Dat geldt ook voor vragen over eenvoudige aanpassingen, zoals extra verlichting of het weghalen van obstakels op straat.

Inzet van handhavers met buurtbinding

Het aantal politieagenten in Delft wordt bepaald door de Veiligheidsregio waar Delft deel van uitmaakt. Voor voldoende agenten is Delft dus deels afhankelijk van andere korpsen. De gemeente gaat wel over het aanstellen van meer (jeugd)boa's, brede handhavers en wijkverbinders. Volt wil dat er voldoende handhavers met de juiste middelen worden ingezet. We moeten samen met handhavers bepalen wat

zij nodig hebben om hun werk goed uit te kunnen voeren. Meer zichtbaarheid op straat verhoogt de kans om daders in de kraag te grijpen, zeker als er gemakkelijk contact en wederzijds vertrouwen is tussen inwoners en handhavers. Handhavers met buurtbinding zijn beter in staat om situaties te beheersen en spanningen te verminderen. Volt zal dat inbrengen als in de gemeenteraad het Veiligheidsplan 2027 – 2030 behandeld gaat worden. We realiseren ons tegelijkertijd dat je veiligheid ook van onderop moet aanpakken. Daarom is het belangrijk om te investeren in gemeenschappen, wijkverbinders en om buurtbudgetten toe te wijzen. Want een verbonden buurt is een veiligere buurt.

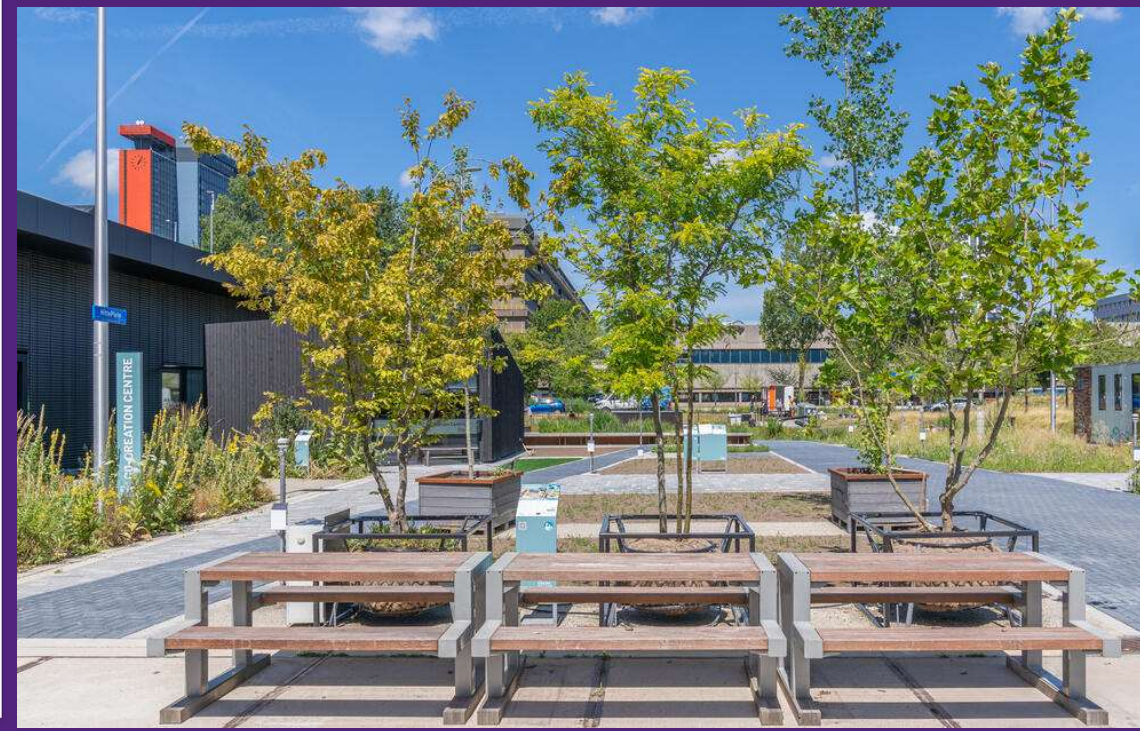
Omgaan met hittestress en wateroverlast

Volt wil betere gemeentelijke plannen voor hittestress of wateroverlast. Hierover moet ook duidelijke voorlichting worden gegeven. Hulpdiensten moeten goed voorbereid zijn op situaties zoals wateroverlast, stroomuitval, sneeuw, stormen en hittegolven. Daarvoor zijn duidelijke afspraken nodig, zodat gemeente en hulpdiensten snel kunnen handelen bij onverwachte gebeurtenissen. Deze samenwerking moet worden geoefend om deze te optimaliseren voor crisissituaties.

5 Delft, een slimme stad

Onze maatschappij is in de laatste decennia versneld gedigitaliseerd. Digitalisering is een verandering met kansen voor onder andere gezondheid, duurzaamheid, vervoer, nieuwe banen en betere dienstverlening van de gemeente. We willen echter ook dat veiligheid en onze privacy gewaarborgd blijven. Daarvoor kijken we naar de onlangs vastgestelde Nationale Digitalisering Strategie en het Common Ground initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Voor Volt is belangrijk dat deze ontwikkelingen de kwaliteit van onze gehele samenleving ten goede komen. Dit zijn onze plannen:

- **Een wethouder digitale zaken:** Volt wil dat de gemeente de regie bij digitalisering op zich neemt.
- **Een convenant digitale stad:** Volt wil afspraken maken met private partijen over een verantwoorde digitale stad.
- **Het vergroten van de impact van kennis en innovatie:** Volt wil de samenwerking tussen kennisinstellingen, het bedrijfsleven en inwoners versterken.

Een wethouder voor digitale zaken

De overheid moet durven te leiden bij de grote veranderingen die digitalisering met zich meebrengt. Een wethouder van digitale zaken is daarbij onmisbaar. Digitalisering speelt immers bij allerlei maatschappelijke opgaven een rol. Van de plaatsing van camera's in de buitenruimte tot aan de dataverzameling in de jeugdzorg, van digitaal pesten en verslaving aan sociale media tot aan het digitaal aanvragen van je rijbewijs. Volt vindt dat de urgentie en noodzaak voor de regie over digitalisering op gemeentelijk niveau nog onvoldoende gevoeld wordt. Daarom wil Volt een wethouder digitale zaken aanstellen. Deze wethouder is eindverantwoordelijk voor de volgende doelstellingen:

- Kosten besparen bij de inkoop en het gebruik van digitale middelen (Zodat dit uitgegeven kan worden aan burgers i.p.v. aan Amerikaanse techbedrijven).
- Zorgen dat de gemeente en al haar uitvoeringsorganisaties voldoen aan de eisen van digitale toegang tot informatie.
- Digitale geletterdheid van de inwoners van onze gemeente op peil houden en zorgen dat alle inwoners digitaal mee kunnen komen, of een niet-digitaal alternatief bieden wanneer dat niet lukt of kan.
- Bevorderen van innovatie en het gebruik van open en vrij toegankelijke software.
- Zorgen voor het actief openbaar maken van gemeentelijke gegevens (open data), om zo ook de kosten van WOO (Wet Open Overheid) verzoeken laag te houden.
- Zorgen dat digitale middelen die in de gemeente gebruikt worden voldoen aan de ethische en democratische kernwaarden van de gemeente, de Nederlandse democratie en het Europees recht (dat betekent op termijn de Amerikaanse systemen verruilen voor Europese alternatieven)
- Zorgen dat de gemeente op digitaal vlak onafhankelijk en wendbaar wordt en blijft.
(in jargon: Vendor lock-in voorkomen en de interoperabiliteit verhogen)
- De sociale en milieutechnische gevolgen van digitale middelen monitoren, evalueren, en rapporteren

Convenant Digitale stad Delft

De inwoners, instellingen en bedrijven van Delft zijn voor het dagelijks functioneren steeds afhankelijker van databronnen en digitalisering. Inwoners van Delft gaan in Delft naar het ziekenhuis, naar school of studie, werken bij een Delfts bedrijf, gaan naar de Delftse horeca en nemen deel aan een Delftse vereniging. Als één van deze schakels digitaal ontregeld is, heeft dit gevolgen voor de kwaliteit van leven.

Volt wil dat de gemeente Delft de regie pakt en duidelijke afspraken maakt met private partijen in Delft voor een verantwoorde digitale stad, van en voor iedereen. Dit verwoorden we in het Convenant Digitale Stad. Op deze wijze is het voor alle deelnemende partijen duidelijk wat er van hen verwacht wordt en krijgen we meer grip op onze digitale stad.

Vergroten impact kennis & innovatie

Voor veel maatschappelijke opgaven (zoals het klimaat en duurzamer vervoer, veroudering van de bevolking) zoeken we antwoorden in technische oplossingen. Met Delft Kennisstad (hiertoe horen onder andere de TU Delft, de Haagse Hogeschool, Inholland, ROC Mondriaan, YES!Delft als incubator en veel high-tech bedrijven) hebben we alles in huis om potentiële oplossingen te ontwikkelen. We willen Delft Kennisstad koesteren en een nog betere verbinding tot stand brengen met de ondernemers van Delft en omstreken. De gemeente zal nadrukkelijk op zoek moeten gaan naar regionale samenwerking en samenwerking in Europa. Het nieuwe Innovatie District Delft heeft de potentie om veel toe te voegen aan zowel de stad en de regio als ver daarbuiten. Daarom moeten we blijven investeren in de ontwikkeling van dit gebied en vanuit de gemeente een sterke nadruk blijven leggen op internationale samenwerking.

Inspirerend voorbeeld:

Berlijn heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk centrum voor sociale innovatie, mede dankzij de oprichting en ondersteuning van de Impact Hub Berlin. In deze broedplaats voor sociale en duurzame start-ups werken ondernemers, beleidsmakers, onderzoekers en maatschappelijke organisaties samen. De Hub richt zich op thema's als circulaire economie, inclusieve technologie, duurzame voeding en diversiteit. De Hub is beleidsmatig ingebed dankzij een gezamenlijke innovatieagenda met de gemeenten Berlijn en Brandenburg.

Stapsgewijze innovatie door werken met proeftuinen

Door de technologische ontwikkelingen en haar gevolgen gaan veranderingen sneller dan ooit. Volt wil dat iedereen kan meekomen en dat we de samenleving betrokken weten te houden. Die snelheid heeft ook tot gevolg dat inhoudelijke ideeën van nu volgend jaar alweer achterhaald zijn. Daarom kiest Volt voor proeftuinen. Het proberen van kleine innovaties. Werkt het niet, dan stop je ermee. Werkt het wel, dan breid je het verder uit. Er moet hierbij gebruik worden gemaakt van de initiatieven van Delftenaren en Delftse ondernemers. Zij kunnen immers bepalen of iets echt werkt en hoe het beter kan.

Meedoen in de proeftuin Artificial Intelligence

Artificial Intelligence (AI) kan werkprocessen vereenvoudigen en het werkplezier vergroten, de gemeente efficiënter maken en de kwaliteit van de dienstverlening voor burgers en bedrijven verbeteren. Inzet van AI kan daarmee helpen om de arbeidsmarkt te ontlasten. Er zijn ook zorgen en risico's waar we mee aan de slag moeten. Een proeftuin is daarom een goede aanpak. Net zoals in Amsterdam wil Volt onderzoeken of Delft kan meedoen in de landelijke AI proeftuin (in jargon: de regulatory sandbox onder de AI verordening) die op dit moment door het Rijk wordt voorbereid.

6 Delft, een internationale stad

De VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) stelt bij hun rapport "Onderzoek naar Europeanisering van Nederlandse gemeenten en provincies" het volgende:

"Europa is om verschillende redenen belangrijk en interessant voor decentrale overheden. Zij profiteren bijvoorbeeld van Europa doordat de Europese Unie (EU) inzet op economische ontwikkeling en innovatie via Europese fondsen. Decentrale overheden benutten daarnaast allerlei Europese netwerken om hun eigen beleidsprioriteiten te helpen realiseren en bovendien biedt Europa een platform voor grensoverschrijdende samenwerking. Naast deze voordelen zijn gemeenten en provincies ook voor een groot deel verantwoordelijk voor de uitvoering en naleving van EU-beleid."

Welkom - Welcome - Willkommen - Benvenuti - Witamy - أهلاً وسهلاً - स्वागत है - 欢迎 in Delft

Delft is een kennisstad met internationale uitstraling. Internationale studenten, expats, statushouders en arbeidsmigranten uit de hele wereld verrijken onze economie, cultuur en geven de stad flair. Op dit moment heeft naar schatting vijftien procent van de Delftenaren een niet-Nederlandse nationaliteit. Deze internationals lopen tegen allerlei mogelijke uitdagingen aan: hoge woonlasten, taalbarrières, eenzaamheid, discriminatie, onzekere werkverbanden en/of beperkte toegang tot (mentale) zorg. Volt wil dat de gemeente zich meer gaat inzetten voor deze groep.

Delft beschikt momenteel niet over één centraal loket dat internationale nieuwkomers ondersteunt bij het starten met wonen, werken en leven in de stad. Volt wil dat de gemeente Delft internationals een warm welkom geeft met een loket dat internationale nieuwkomers wegwijs maakt in de vele voorzieningen die Delft te bieden heeft. Daarnaast wil Volt zorgen voor passende (tijdelijke) huisvesting, plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en kansen voor nieuwkomers om actief mee te denken over de ontwikkeling van de stad. Zo bouwen we aan een stad waar mensen uit binnen- én buitenland zich thuis voelen en bijdragen aan onze gezamenlijke toekomst.

Toegankelijke diensten en rechtsbescherming

Volt vindt dat de gemeente ook voor internationale inwoners toegankelijk moet zijn. Formulieren, websites en loketten moeten meertalig beschikbaar zijn. Daarnaast pleit Volt voor een fysiek én digitaal International Center (zoals het The Hague International Center) waar vragen over wonen, werk, zorg en participatie beantwoord worden. Internationale nieuwkomers ontvangen een welkomstpakket met praktische informatie over hun rechten en plichten in meerdere talen. Daarmee maken we registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) laagdrempeliger, zodat ook zij toegang hebben tot zorg en sociale voorzieningen. Volt wil onderzoeken of deze diensten mede mogelijk gemaakt kunnen worden door Europese subsidieprogramma's.

Wonen en werken

Volt wil internationale studenten, expats, statushouders en arbeidsmigranten een thuis bieden in Delft. Om Delft aantrekkelijk te houden voor internationaal talent, investeren we in voldoende huurwoningen voor kort verblijf. Hiermee zijn internationals minder afhankelijk van dure of slechte woonruimte.

Werk en huisvesting moeten gescheiden zijn: het verliezen van een baan mag niet automatisch leiden tot verlies van een huisvesting. We treden, in samenwerking met inspectiediensten, streng op tegen misstanden zoals overbewoning en malafide verhuurpraktijken.

Elkaar ontmoeten

Meedoen begint bij taal en ontmoeting, dus ondersteunen we een kennismakingsprogramma in meerdere talen, taalcursussen Nederlands, fietscursussen en evenementen die internationale inwoners verbinden met Delftse buurten, verenigingen en voorzieningen. Partners van expats moeten hulp krijgen bij het vinden van werk en de erkenning van diploma's. Ook streeft Volt ernaar dat de gemeente gaat investeren in mentale gezondheid, ontmoetingsplekken en buurtorganisaties voor internationals om stress en sociale isolatie tegen te gaan.

Inspraak voor internationals

De kennis en ervaring van internationals zijn voor Delft erg waardevol en Volt wil daarom dat internationale studenten, arbeidsmigranten, expats en statushouders ook betrokken worden bij de ontwikkeling van Delft. Daarvoor moeten wat Volt betreft de bestaande en nieuwe vormen van participatie (zie hiervoor het hoofdstuk Delft. een verbonden stad) in meerdere talen worden opgezet. Daarnaast wil Volt dat er een plan wordt gemaakt en uitgevoerd om nieuwe Delftenaren aan te moedigen om mee te denken over de toekomst van onze stad en hen te stimuleren een actieve rol te spelen in de uitvoering van bewoners- en buurtinitiatieven.

In de gemeente Den Haag worden informatieavonden georganiseerd over lokale politiek en burgerschap voor internationale inwoners. Nu Delft steeds meer internationaliseert ziet Volt hiervoor ook kansen in Delft.

Europa als basis van veiligheid

We leven in Delft al 80 jaar zonder oorlog en Delft is een welvarende stad. Dat is mede te danken aan Europa. Volt Delft zal zich blijven inzetten om dat Europese perspectief uit te dragen. Een sterk en samenwerkend Europa is nodig om dit zo te houden. Europa raakt echter steeds verder achterop bij de VS en andere economische blokken komen snel op, met name doordat de EU achterloopt in opkomende en hoogtechnologische sectoren.

Het recent uitgekomen rapport van Dragi over de toekomst van het Europees concurrentievermogen geeft aan wat nodig is om het tij te keren. De motie "Delftse Economie van de Toekomst", zoals bijna unaniem aangenomen door de Delftse raad in juli 2025, is wat Volt betreft een stap in de juiste richting. Volt wil ook hier weer "een stap verder". Volt wil dat Delft samen met de provincie Zuid-Holland nu al onze kennis- en maakindustrie helpt om de aanbevelingen van het rapport-Dragi lokaal uit te voeren.

Meer ruimte voor scale-ups

Delft biedt startende bedrijven (start-ups) al volop mogelijkheden. Nieuwe, innovatieve ideeën worden uitgewerkt tot bruikbare producten. Dit is de kraamkamer van sociale en groene innovaties. De gemeente zorgt nu al voor een goed vestigingsklimaat. Volt staat hierachter. De mogelijkheden om te groeien en een stap te zetten naar daadwerkelijke productie in Delft zijn nog beperkt. Daar wil Volt verandering in brengen door ook ruimte te reserveren voor deze zogenaamde scale-ups. Hierbij moet nauw worden samengewerkt met de provincie. Deze stelt immers de bestemmingskaders vast waarbinnen de gemeente moet werken. Hierbij dient ook aandacht te zijn voor de bestaande maakindustrie en het faciliteren van bedrijven die voor hun bedrijfsactiviteiten afhankelijk zijn van vervoer over water.

Europa strategie voor Delft

Europa kan veel betekenen voor een gemeente en andersom. Onze gemeente Delft heeft weliswaar een Europa-strategie, maar deze wordt nog te weinig omgezet naar concrete actie. Met de TU Delft, het Nederlands Normalisatie Instituut (NNI) en kennisinstellingen zoals Deltares is ook Delft in de positie om te profiteren van Europa. Dat gebeurt nu al incidenteel en Volt ziet graag dat dit

structureel gebeurt. Hierbij moet de gemeente ook bewust kiezen bij welke Europese kennisnetwerken van de VNG onze kennisstad Delft wil aansluiten. Zo kan Delft profiteren van Europa en kan Europa profiteren van Delft. Volt Delft blijft zich inzetten om succesvolle ideeën uit Europese steden naar Delft te halen.

Onze kandidaten

Co-lijsttrekker Dianne Elsinga

48 jaar, Docent

De keuzes van de gemeente raken ons allemaal – of het nu gaat om wonen, duurzaamheid of gelijke kansen. Daarom wil ik me namens Volt inzetten in de gemeenteraad: samen met inwoners, organisaties en ondernemers zorgen dat Delft een fijne, groene stad is, met kansen en woningen voor iedereen.

Co-lijsttrekker Bernhard Thieme

59 jaar, Adviseur bij Rijkswaterstaat

De afgelopen zestig jaar heb ik kunnen profiteren van de mogelijkheden die Nederland en Delft me hebben geboden. Ik heb techniek kunnen studeren, een goede woning kunnen kopen en leef in welvaart. Dat lijkt niet meer vanzelfsprekend voor toekomstige generaties, maar zou dat wel moeten zijn, daar wil ik me voor inzetten.

3. Floor Drissen

36 jaar, Project manager

Met Volt wil ik mij in Delft inzetten voor een goede basis voor iedereen. Met een goede basis ligt er ook een mooie toekomst voor je. Met het positieve Volt verhaal wil ik Delft inspireren en nog mooier maken. Transparante en toegankelijke politiek waarin inwoners gehoord en betrokken worden vind ik belangrijk.

4. Patrick Widdows

27 jaar, Adviseur energietransitie

Als half Engels, half Nederlands voel ik me een kind van één continent. Ik woon met veel plezier al zeven jaar in Delft, waar ik kwam studeren aan de Technische Universiteit Delft en verliefd werd op de stad. Nu ik ben afgestudeerd, wil ik hier blijven en iets terugdoen. Vanuit mijn passie voor de energietransitie en mijn bestuurlijke ervaring wil ik van woorden naar daden overgaan.

5. Maritta Scheele
Huisarts

6. Erwin Blonk
37 jaar, IT Systeembeheerder

7. Ellen de Vries
59 jaar, Programma manager

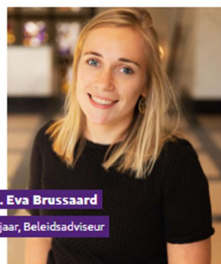
8. Rick Sauer
33 jaar, Bankier

9. Kyra Gremmen
33 jaar, Teamleider Informatiemanagement

10. Jef Wintermans
65 jaar, Gepensioneerd

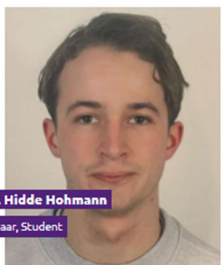
11. Eva Brussaard
32 jaar, Beleidsadviseur

12. Max Maton
Ondernemer

13. Paola van Acken-Brai
50 jaar, Dichter

14. Hidde Hohmann
22 jaar, Student

Verantwoording

Aan dit verkiezingsprogramma werkten mee:

Axel Koper
Bart Demeyre
Bernhard Thieme
Dianne Elsinga
Ellen de Vries
Erik Hoenderkamp
Eva Brussaard
Floor Drissen
Jef Wintermans
Jorrit Treffers
Kyra Gremmen
Maritta Scheele
Max Maton
Paola van Acken-Brai
Patrick Widdows
Susan van Klaveren

Dit programma is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van Volt Haag- en Rijnlanden. Dit programma hebben we opgesteld op basis van de input van onze leden en de fractie. Daarnaast hebben we gesproken met verschillende belangengroepen en hebben we input opgehaald op een inloopavond. Ook hebben we van vele organisaties en instellingen ideeën en suggesties ontvangen. Tenslotte heeft het Europese moonshot programma van Volt als inspiratie gediend om met een ruimere blik naar de lokale uitdagingen te kunnen kijken, waarbij we heel specifiek hebben gekeken wat de gemeente zelf kan doen. Op 29 november 2025 is dit programma door de leden van Volt Delft geamendeerd en vastgesteld.